สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๘ วันที่ ๑๕ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

๑. <u>ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป</u>

ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ส่งคำโต้แย้งของจำเลย (นายธีรพล อร่ามเกียรติสิริ) ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ผบ บ ๑/๒๕๖๔ คดีหมายเลขแดงที่ ผบ บ ๑/๒๕๖๔ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ สรุปได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์จากการขายทอดตลาดขอให้ศาลออกหมายบังคับคดีได้ทันที โดยไม่ต้องขอออกคำบังคับให้ลูกหนี้ที่อาศัยอยู่ออกจากอสังหาริมทรัพย์ก่อน ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่อาศัยอยู่นั้นย่อมมีสิทธิที่จะอาศัยตราบเท่าที่ศาลยังไม่มีคำบังคับ บทบัญญัติดังกล่าวลิดรอนสิทธิหรือเสรีภาพของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่อาศัยอยู่ในอสังหาริมทรัพย์เกินสมควร กระทบต่อเสรีภาพในเคหสถานและสิทธิในทรัพย์สิน ขัดต่อหลักนิติธรรม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

๒. <u>ประเด็นเบื้องต้น</u>

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำโต้แย้งของจำเลยไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๒ จะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. <u>ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย</u>

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ เป็นบทบัญญัติให้สิทธิผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ยื่นคำขอต่อศาลให้ออกหมายบังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่ยังอยู่อาศัยในอสังหาริมทรัพย์ที่ได้ซื้อจากการขายทอดตลาดตามคำสั่งศาลได้ทันทีโดยไม่ต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ เพื่อคุ้มครองผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์จากการขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดี เพื่อให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นไปด้วยความรวดเร็ว และเพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีให้ได้รับสิทธิและเข้าใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินที่ตกอยู่ในการบังคับคดีโดยไม่ถูกลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารขัดขวางหรือโต้แย้งการใช้สิทธิของผู้ซื้อโดยมิชอบ อันเป็นไปตาม

หลักการเดิมที่เคยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๐๙ ตรี ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๘ เพียงแต่ปรับปรุงให้กระบวนการมีความกระชับ โดยตัดขั้นตอนการออกคำบังคับและนำส่งคำบังคับแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่อยู่ในอสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลมีความรวดเร็ว เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน มีประสิทธิภาพในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่คู่กรณีและประชาชน ป้องกันการประวิงคดี เนื่องจากก่อนดำเนินการตามมาตรานี้ เมื่อมีการฟ้องคดีจนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดซึ่งต้องมีการบังคับแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ศาลจะออกคำบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ได้ปฏิบัติตามคำบังคับจนต้องมีการบังคับคดีเพื่อนำเงินมาชำระแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา โดยก่อนการขายทอดตลาดเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะต้องนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา แจ้งการยึดทรัพย์และการขายทอดตลาดให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาทราบ ประกอบกับลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี ย่อมมีสิทธิต่าง ๆ ในกระบวนการบังคับคดีและการขายทอดตลาด แสดงให้เห็นว่าระหว่างการพิจารณาคดีของศาล จำเลยสามารถต่อสู้คดีกับโจทก์เพื่อปกป้องสิทธิของตนอย่างเต็มที่และสามารถชำระหนี้ได้ทุกเมื่อ หากลูกหนี้ตามคำพิพากษาต้องการป้องกันสิทธิของตนในอสังหาริมทรัพย์ ต้องชำระหนี้ตามคำพิพากษา เพราะเมื่อบังคับคดีและมีการขายทอดตลาดจนผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์จากการขายทอดตลาดได้ชำระราคาครบถ้วนแล้ว กรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์นั้นย่อมตกเป็นของผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์ บทบัญญัติมาตรา ๓๓๔ จึงเป็นคนละกรณีกับกระบวนการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในกรณีปกติ ซึ่งสิทธิหรือเสรีภาพของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารมีอยู่อย่างไรก็คงมีอยู่เช่นนั้น ไม่ได้เป็นการลิดรอนสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลดังกล่าว ส่วนการที่กำหนดให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๗๑ มาตรา ๒๗๘ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๕๑ มาตรา ๓๕๒ มาตรา ๓๕๓ วรรคหนึ่ง (๑) และวรรคสอง มาตรา ๓๕๔ มาตรา ๓๖๑ มาตรา ๓๖๒ มาตรา ๓๖๓ และมาตรา ๓๖๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยถือว่าผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์เป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารที่อยู่อาศัยในอสังหาริมทรัพย์เป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นวิธีการตรากฎหมายโดยทั่วไปเพื่อไม่ให้มีบทบัญญัติในเรื่องทำนองเดียวกันซ้ำซ้อนกันอีก จึงบัญญัติให้นำมาตราอื่นในกฎหมายฉบับเดียวกันมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการของบทบัญญัติหลักที่ให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ จึงเป็นมาตรการหรือกลไกที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและความเป็นธรรมของคู่ความและผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ลดขั้นตอนในการเข้าครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของผู้ซื้อจากการขายทอดตลาดและใช้ประโยชน์จากทรัพย์ที่ตนซื้อเร็วยิ่งขึ้น คุ้มครองผู้ซื้ออสังหาริมทรัพย์จากการขายทอดตลาดโดยคำสั่งศาล มิใช่การเกิดข้อพิพาททางแพ่งขึ้นใหม่เป็นอีกคดีหนึ่งที่ต้องพิจารณาคดีจนศาลมีคำพิพากษาและออกคำบังคับอีกครั้ง ทำให้กระบวนการบังคับคดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ป้องกันการประวิงคดี สร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการขายทอดตลาด ทำให้ราคาทรัพย์สินมีมูลค่าที่เหมาะสมกับความเป็นจริง เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ตลอดจนสังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศ ไม่กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิหรือเสรีภาพของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

หรือบริวาร เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ไม่กระทบต่อเสรีภาพในเคหสถาน และไม่กระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

๔. <u>ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ</u>

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๓๔ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายปัญญา อุดชาชน นายอุดม สิทธิวิรัชธรรม นายวิรุฬห์ แสงเทียน นายจิรนิติ หะวานนท์ นายนภดล เทพพิทักษ์ นายบรรจงศักดิ์ วงศ์ปราชญ์ นายอุดม รัฐอมฤต และนายสุเมธ รอยกุลเจริญ

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเษกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๔๒ ตอนที่ ๖ ก วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน
นายวัสนกร วงศ์ชารี
นายชัยธร หัตถกรรม ผอ.กค.๑๑ รรท. ผอ.สค.๔
นางศรัณยา วีระกรพานิช ผชช.ด้านคดี

ย่อโดย นายวัสนกร วงศ์ชารี
นักวิชาการคดีรัฐธรรมนูญปฏิบัติการ

นางสาวร่มปรางค์ สวมประคำ รอง ลศร. ตรวจ
นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล ลศร. ตรวจ